

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 907345/15

בבית הדין הרבני אזורי אשקלון

לפני כבוד הדיינים:

הרב מאיר כהנא, הרב שלמה צרור, הרב דניאל גודיס

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אביטל אדרי-כהנא)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד עודד הכהן)

הנדון: מקום לימודים בשנת תש"פ

פסק דין

בפני בית הדין תביעה להכרעה במחלוקת בין הצדדים באשר למקום הלימודים הראוי לבתם בשנת הלימודים תש"פ, עקב פתיחת בית ספר חדש במועצה המקומית [...], ופיצול צפוי בין ילדי היישובים שבהם מתגוררים הצדדים.

בית הדין השקיע מאמץ רב בניסיון להביא את הצדדים להסכמה בסוגיה רגישה זו, אך ללא שווא. כל אחד מן הצדדים נחוש בדעתו, וטוען כי האפשרות היחידה הראויה לילדה היא האפשרות שבה הוא מצדד. בטרם ייגש בית הדין להכרעת הדין בעניין זה, בית הדין רואה לנכון להעיר לצדדים על התנהלות זו, הבאה לידי ביטוי גם בשגרת חייה של הילדה, במיוחד בתקופת חופשת הקיץ. בית הדין מתרשם כי המאבקים בין הצדדים מביאים את התפתחותם התקינה של ילדיהם אל פי התהום. יש לקוות שרק אל פי התהום הגיעו, ועדיין לא נגרם לילדים נזק בלתי הפיך ממאבקייהם המיותרים של ההורים. בית הדין קורא לצדדים לחזור אל דרך המלך בטיפול בילדיהם, דרך שעיקרה הבנה והפנמה אמיתית של הצורך הדחוף לזנוח את העיסוק במלחמות משפטיות מיותרות, ולהתמקד סוף סוף בעיקר: דאגה לשלומם, לשלוותם ולטובתם האמיתית של הקטינים.

א. רקע עובדתי ומשפטי

מכאן לגופו של ענין. הצדדים נישאו כדמו"י אור ליום ב' בחשון תשע"ג (17.10.2012) ולהם שני ילדים, בן יליד שנת 2014 ובת ילידת שנת 2012. הבת עולה לכתה ב' לשנה"ל תש"פ ומקום לימודיה בשנת הלימודים הבאה הוא נשוא החלטה זו.

הצדדים התגרשו ביום י"ח באדר ב' תשע"ט (25.3.2019). בהסכם הגירושין, אשר קיבל תוקף פסק דין בבית הדין ביום 18.3.2019, נקבע כי משמורת הילדים תהיה משותפת. עוד נקבע בהסכם כי לאחר שתתקבל חוות דעת ממכון "שלם" [אשר אליו הופנו הצדדים בהסכמתם, בהחלטת בית הדין בהרכבו הקודם מיום 27.6.2018], יוכל כל צד להגיש בקשה לדיון בשאלת המשך המשמורת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

במסגרת פסק הדין המאשר את הסכם הגירושין קרא בית הדין לצדדים "לפתוח דף חדש בתקשורת ההורית ביניהם, תוך הסתייעות בשלב הראשון במתאמת ההורית, ולאחר מכן בכוחות עצמם".

מאז פסק הדין הנ"ל דן בית הדין בכמה עניינים הקשורים לשגרת חייה של הבת.

במשך השנים גרו הצדדים יחדיו ב[א'], עד שנפרדו והאם עברה לגור ב[ב']. שני היישובים נמצאים בשטח המועצה האזורית [...]. המרחק בין שני היישובים הינו כ-25 ק"מ.

במועצה האזורית [...] קיים בית ספר הנקרא [ב"ס]. בית הספר נמצא ב[ג'], כ-10 ק"מ מ[א'] (מקום מגורי האב), וכ-15 ק"מ מ[ב'] (מקום מגורי האם). בית ספר זה מכיל בכל שכבה כמה כיתות. הכיתות מסודרות כך שבכל כיתה נמצאים ילדי אותם יישוב או יישובים קרובים זה לזה גיאוגרפית, כדי שהחברה שבכיתה תהיה דומה לחברה בסביבת הבית. ילדי [א'] נמצאים בכיתה אחת וילדי [ב'] נמצאים בכיתה אחרת.

האם רשמה את הבת בשנת תשע"ט לכיתה שבה נמצאים ילדי [ב']. האב לא הגיש לבית הדין בקשה בעניין זה, כך שבמשך שנת הלימודים תשע"ט למדה הקטינה בכיתה עם ילדי [ב']. באשר לבן, ניתנה החלטה מפורשת ע"י בית הדין בהרכבו הקודם, ביום ג' באב תשע"ח (15.7.2018), כי אין לבטל את הרישום שרשמה האם לגן ב[ב'].

לקראת רישום הילדים לשנת תש"פ, הודיעה מחלקת החינוך של המועצה אזורית [...] בחוזר להורים, שהואיל ובית הספר גדל ונתרבו בו התלמידים, לפיכך בכוונת המועצה לפצל את בית הספר, כך שלאחר הפיצול ילמדו ילדי [ב'] בבית הספר החדש שיוקם ב[ד'], הקרוב ל[ב']. [בהודעה נאמר כי הפיצול המינהלי יבוצע כבר בשנה"ל תש"פ, אך המעבר הגיאוגרפי יבוצע רק בשנה"ל תשפ"א, לאחר שתושלם הכנת המבנה המיועד]. מחלקת החינוך נתנה אפשרות להורה המתנגד לכך, להגיש ערער ולבקש להשאיר את ילדיו בבית הספר [ב"ס].

האם הסכימה לכך ורשמה את הקטינה לבית הספר החדש, אולם האב ערער על כך וביקש שהקטינה תמשיך ללמוד בבית הספר [ב"ס].

להשלמת תמונת הרקע נציין כי בתאריך כ' בתמוז תשע"ט (23.7.2019) ניתנה החלטה מפורטת בעניין הסדרי השהות ומשמורת, המתייחסת גם אל הסכם הגירושין הנ"ל וגם אל חוות דעת מכוון שלם. גם החלטה זו מסתיימת בקריאה להורים לפעול בתיאום, תוך הצבת טובת הילדים לנגד עיניהם.

ב. טיעוני האב

א. האב טוען כי הואיל ומקום מגוריהם המשותף של הצדדים היה ב[א'], ושם מקום תחילת גידולה של הילדה, ומטבע הדברים היא מכירה היטב את ילדי [א'], הרי שזהו המקום הראוי לה מבחינה חברתית.

ב. הואיל ומדובר במשמורת משותפת, אין להעדיף, לטענתו, אם מקום מגורי האם על פני מקום מגורי האב.

ג. לטענתו, יש להיצמד אל מקום מגוריהם האחרון של הצדדים, ולשנות אותו רק אם יוכח שזו טובת הילדה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ד. לטענת האב כל מטרתה של האם היא לנתק את הבת מ[א'] ומילדי היישוב, כדי להרחיקה מאביה, ולגרום בהדרגה למיעוט ביקורים של הבת אצל אביה.
- ה. עוד טוען האב, שהאם באופן שיטתי מתריסה נגדו ומדברת בגנותו. לטענתו יש בכך ניסיון מכוון ליצירת ניכור הורי, המצדיק דיון מחודש בשאלת המשמורת.
- ו. לדברי האב, ברגע שבית הספר יעבור ל[ד'], לא יתקיימו הסעות כל יום לאזור [א']. כתוצאה מכך ייפגע האב בכך שהוא ייאלץ לשלם או לטרוח ולבוא בעצמו בכל פעם שהקטינה אמורה לשהות אצלו.
- ז. האב מצהיר שהוא מוכן לשלם עבור האם הסעות בקר וצהרים, אם יקבל בית הדין את עמדתו שהבת תמשיך ללמוד בבית ספר [ב"ס] ב[ג'].

ג. טיעוני האם

- א. לטענת האם, מאחר שבשנת תשע"ט למדה הבת בכיתה של ילדי [ב'], העברתה עכשיו לכיתה של ילדי [א'] תגרום לה לטלטלה מיותרת. אם אמנם מה שחשוב הוא טובת הילדה, יש להשאיר אותה עם חברותיה לכיתה, העוברות כקבוצה מאוחדת לבית הספר החדש.
- ב. לענין טענות האב לניכור הורי, טוענת האם כי בתסקיר שנערך על ידי מכון שלם [מכוח החלטת בית הדין מיום י"ד בתמוז תשע"ח (27.6.2018)], לדרישת האב ובמימונו, בהסכמת הצדדים, כאמור לעיל, בעמ' 21 פסקה 2 נאמר כדלהלן: "... עשוי להפיק מהדרכה כדי להיות ערני יותר לצרכיהם הרגשיים ולפעול בכל התלוי בו באופן שלא יערב אותם בקונפליקט נאמנויות בין ההורים". נמצא שהאב עצמו הוא הגורם לריחוק מסוים עם הילדים, ועליו לעבור טיפול הדרכה הורית.
- ג. במסגרת הסדרי השהות, הילדים לנים במשך השבוע שלושה לילות בבית האם ושניים בבית האב, כך שעדיף שהילדה תהיה קרובה לבית הספר במרבית ימי הלימוד.
- ד. לטענת האב כי הוא ייאלץ להסיע את הילדה, טוענת האם כי מדובר בטענת סרק, מכיוון שהילד הקטן, [הבן], לומד בגן ב[ב'], האב ממילא מסיע את הילד בכל בוקר אחרי הלינה אצל האב, ל[ב']. נמצא שאין כל נזק, לטענת האם, בכך שהאב ייקח גם את הבת לבית הספר החדש ב[ד'], הסמוך ל[ב'].
- ה. לדברי האם, אם תתקבל עמדת האב, היא תיאלץ להסיע את הילדים בעצמה, כי לא יהיו הסעות מבית הספר [ב"ס] ל[ב'] שבו מתגוררת האם. עוד אמרה האם כי אם תתקבל עמדתה, היא תיאות להשתתף בהסעות בימים שהקטינים אמורים לשהות אצל האב.
- ו. בנוסף על כל האמור טען ב"כ האם כי ברור שהבן, הלומד היום בגן ב[ב'], ילמד בעתיד בבית הספר החדש, ככל ילדי [ב']. מובן שיש חשיבות לכך ששני הילדים ילמדו באותו מקום, גם ברמה הפרקטית וגם ברמה האישית פסיכולוגית. בהקשר זה ציין ב"כ האם כי בתסקיר הנ"ל עמודים 41-42 הומלץ על טיפול פסיכולוגי ועל ריפוי בעיסוק לבן. לטענתו יש להתחשב בכך גם בקבלת ההחלטה באשר לבת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ד. דיון והכרעה

בבואנו להכריע את הדין עלינו לשקול בראש ובראשונה מהי טובתה של הילדה – הקטינה. לא בזכויות הוריה או בהסכמים שביניהם אנו עסוקים אלא בטובת הילדה. אף שגם לזכויות ההורים יש מקום בהלכה, כשיקול משני, השיקול המרכזי הוא טובת הילד. לכן דיני התורה בדבר החזקת ילדים אינם קבועים, ובכל מקרה יש לדון אחר טובתו של הילד.

במסכת כתובות (דף קב ע"ב) מסיק רב חסדא מלשון המשנה (דף קא ע"ב): "זאת אומרת בת אצל אמה". על פי דברי הגמרא נפסק בשולחן ערוך (אבן העזר סימן פב סעיף ז): "הבת אצל אמה לעולם, ואפילו לאחר שש". בהגהות הרמ"א שם פסק:

"ודוקא שנראה לב"ד שטוב לבת להיות עם אמה, אבל אם נראה להם שטוב לה יותר לישיב עם בית אביה, אין האם יכולה לכוף שתהיה עמה."

הרי שבצד ההלכה שהבת אצל אמה לעולם, מובא ברמ"א שהמבחן האמיתי הוא טובת הילדה. יסוד ההלכה מובא בשו"ת הרשב"א (המיוחסות לרמב"ן סימן לח):

"ולעולם צריך לדקדק [...] אחר מה שיראה בעיני ב"ד בכל מקום ומקום, שיש בו יותר תיקון ליתומים. שב"ד אביהם של יתומים, לחזור אחר תקונן."

תשובה זו מתבארת בשו"ת דרכי נועם (חלק אה"ע סימן כו):

"כי חכמי התלמוד אמרו על הסתם דסתמא דמלתא הבת אצל האם והבן גם כן בקטנותו ואחר כך עם האב [...] שכל זה תיקון הולד על הסתם אבל אם ראו ב"ד שאין בזה תיקון אלא אדרבה קלקול מחזירין אחר תקנתן כפי ראות עיני הדיינין וכל הפוסקים הסכימו בזה שהכל תלוי כפי ראות עיני ב"ד מה שהוא תיקון לולד."

וכן פסקו בתי הדין מאז ומתמיד, ראה פד"ר (ח"א עמ' 61,157; ח"ג עמ' 353; ח"א עמ' 366) ובשו"ת עזר משפט (עמ' שמב) ושו"ת ציץ אליעזר (ח"ז סימן נ).

ה. יסוד הדין שטובת הבת אצל אמה

בטרם נדון בשאלת יישום הדין שהבת אצל אמה בשאלה שבפנינו, עלינו לדון בשאלה מהו יסוד דין זה וטעמו.

בשו"ת המבי"ט (חלק ב סימן סב) עמד על כך שההלכה באה מתוך קביעת טובת הילדה:

"למדנו מכאן שתגדל הבת אצל אמה, שתלמוד לה אומנות נשים וצניעות ודרך נשים. ואם כן אפלו נתרצית האם לתתן [=את הבנות] לאב, חייב להחזירן, כשתרצה היא להחזירן לביתה. כי מה שאמר: הבת אצל אמה, לא בשביל קירוב ואהבת האם לבת יותר מן האב נגעו בה אלא לתיקון הבת, [ש]תלמוד דרך ארץ עם אמה."

כך כתב גם בשו"ת מהרשד"ם (חלק אה"ע סימן קג):

"וכלל דמלתא כי כל זכות שאמרו ז"ל בדבורם הבת אצל האם לעולם [...] בזכותה דברו לא בזכות האם [...] וכן בכך בזכות הבן דברו."

נראה, אפוא, שכאשר יש ספק בהכרעת הדין באשר לטובת הילדה, יש לחזור אל הכללים שקבעה ההלכה, מתוך הבנה שטובת הילדים נשקלה בהם מתוך הבנת עומק נפש הילד. אימוץ

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כלל זה ייתן מענה הולם לבחינת טובת הילד למכלול צרכיו הרוחניים, כל עוד לא מצא בית הדין שטובת הילד היא אחרת במקרה שבפניו.

גדולה מזו כתב החלקת מחוקק (סימן פב ס"ק י) [הובאו דבריו גם בבית שמואל שם ס"ק י]:

"אף שלב"ד נראה שטוב לה אצל בית אביה מ"מ יש להתיישב בדבר למעשה אם לעקור מה שאמרו חכמים הבת אצל האם בשביל אומדנא של הב"ד."

דהיינו, לדעת הח"מ והב"ש ההבנה הבסיסית שטובת הבת היא כשהיא אצל אמה היא כה מבוססת וחזקה עד שכדי לעקור קביעה זו יש "להתיישב בדבר". כלומר, צריך להיות שיקול ממשי בפני בית הדין ואין די באומדנא של ספק.

ו. יישום העיקרון הנ"ל, בשאלת מקום הלימודים והמסגרת החברתית

בבואנו לדון בשאלת טובת הילדה, בהנחה שהמשמורת המשותפת טובה לילדה וכפי שקבע בית הדין בהחלטתו מיום כ' תמוז תשע"ט (23.7.2019), עלינו לדון האם ניתן להפיק מן הכלל היסודי "הבת אצל אמה" משמעויות גם לשאלת מקום חינוכה של הבת, בקרבת האב או בקרבת האם. נציין עוד כי בנ"ד נראה לבית הדין שיותר משההורים מתווכחים על זהותם של המחנכים ועל המיקום הגיאוגרפי, הם מתווכחים על המסגרת החברתית שאליה תשתייך הילדה באופן טבעי, אשר להערכת שניהם תשפיע על קרבתה אל כל אחד מהוריה. על כן נחדד את השאלה ונאמר, שיש לשאול האם במשמורת משותפת, יש ליישם את עיקרון "הבת אצל אמה" באשר למסגרת החברתית שאליה תשתייך הבת: בקרבת האם או בקרבת האב.

מן הטעם המובא בשו"ת המבי"ט המצוטט לעיל, נראה ברור שיש ליישם את העיקרון "הבת אצל אמה" גם במשמורת משותפת, בשאלת מקום החינוך ובשאלת המסגרת החברתית: "שתלמוד לה אומנות נשים וצניעות ודרך נשים". גם בימינו, וגם בציבור שאינו שומר תורה ומצוות, יש משמעות לחברת הבנות כיחידה בפני עצמה, ולקשר בינה לבין השיחות המתנהלות בבית, בין בת לאמה. אין ספק ש"אומנות נשים" בחברה הישראלית של היום אינה דומה לזו שהיתה פעם, שלא לדבר על הצניעות. אך העקרונות הם אותם עקרונות, ונפש האדם אחת היא. ראיית טובת הילדה בטווח הארוך, כשהיא מרגישה נוח לשתף את אמה ב"שאלות של בנות", הקשורות לחיי החברה ולמקום הלימוד, נותנים עדיפות בסיסית לקביעת מקום החינוך והסביבה החברתית, בסביבתה של האם, כל עוד לא התרשם בית הדין באופן ברור שטובת הילדה היא אחרת במקרה שבפניו.

נבהיר כי אין בכוונתנו לומר ששיחות אם ובת מחייבות היכרות אישית של האם עם הדמויות מהסיפור, או ששיחות אב ובת אינן חלק משמעותי מהתפתחותה של בת בימינו. אדרבא, כיום אבות רבים מעורבים בחייהם של בנותיהן ומסייעים להן בהתפתחותן החברתית לא פחות מאמותיהן. אך ככלל, בהעדר אומדנא ברורה על יתרונן של האב שבפנינו, על בית הדין ליישם את העיקרון ההלכתי החינוכי והאנושי "הבת אצל אמה", גם בהקשר החינוכי-חברתי.

נדגיש שוב כי בנדון שבפנינו מדובר בהכרעה דקה מאד. הכרעה אשר כפי שכתבנו לעיל מוטב היה שההורים יחליטו בה בעצמם, תוך חיזוק הדדי של הקשר בין הבת לשני הוריה, ותוך חיזוק הקשר עם חברת הילדים בשני היישובים. אך נראה כי ההחלטה הובאה לפתחנו בשל חוסר ההורים להחליט בעצמם, ובשל חוסר הבנה שלהם שחיזוק הקשר עם שני המערכות

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

החברתיות יועיל לילדה בטווח הארוך יותר, ואילו המאבק בין ההורים פוגע בה גם בטווח הקצר וגם בטווח הארוך. ובנסיבות אלו על הדיין להכריע, ולא להוציא את הדין חלוק מתחת ידו.

נמצא, שברמה המעשית במקרה שבפנינו, יש להעדיף את ביה"ס החדש, הקרוב למקום מגוריה של האם.

על כך יש להוסיף כמה שיקולים. שיקולים אלו אינם כבדי משקל, אך כאמור מדובר בהכרעה עדינה בין עמדותיהם של שני הורים אשר שניהם מיטיבים עם הילדים, כשאינן הם עסוקים במאבק ביניהם:

א. נכון להיום הילדים לנים באמצע השבוע שלושה לילות אל האם ושניים אצל האב. מוטב להקל על הילדים בנסיעתם ברוב ימות השבוע.

ב. נכון להיום הילדה לומדת בכיתה עם ילדי [ב'] ולא עם ילדי [א']. יש להעדיף שמירה על המסגרת החברתית הנוכחית של הילדה על פני העברתה למסגרת חברתית חדשה.

ג. הואיל ומוטב ששני הילדים ילמדו באותו בית ספר, והבן הצעיר לומד בגן [ב'], [ובגן [ב'] אין, כמובן, "כתה מקבילה" של ילדי [א']...], יש להניח כי טובת הילד תהיה בבוא העת להמשיך עם חבריו לבית הדין החדש [ב'], ולא ללכת לבדו לביה"ס [ב"ס]. ראיית פני העתיד מתווספת אל השיקולים דלעיל.

בית הדין ער לכך כי האב יטען, כי אין זה הוגן שנכונותו ללכת לקראת האם בעבר בעניינים הנזכרים בסעיפים ב-ד לעיל, עומדת לו עתה לרועץ. אולם לא בשאלה מיהו ההורה הצודק עסקינן, אלא בשאלה מהי טובת הילדים.

יתר על כן, במסגרת טיעונו טען האב כי האם היא שעזבה את [א'], ועל כן עליה לשאת בתוצאות. טיעון זה, שוב עוסק בשאלה מי אשם במצב שנוצר, ולא בשאלה מהי טובת הילדים בנקודת הזמן הנוכחית. מעבר לכך יש להעיר כי גם לאב חלק משמעותי במצב שנוצר, בכך שהוא התנגד לכך שהאם תמשיך להתגורר ב[א'] בצידו השני. נזכיר כי בתיקי צווי הגנה שנפתחו על ידי האב בבקשתו לאסור לאשה להיכנס כלל ל[א'], על אף שלאם יש חברות ב[א'], ביקש האב שהאשה לא תוכל לשהות עמם בשבתות באמרו שכך טיבם של צווי הגנה, שהם גורמים לשני הצדדים אי נוחות. נמצא שהאם דווקא הפחתה את עוצמת הקונפליקט בכך שעברה לצד השני של המועצה האזורית. נזכיר שוב כי עניין זה אינו חלק משיקולי בית הדין בהכרעת הדין. אך הואיל והאב הוא שהעלה טיעון ברוח זו, ראה בית הדין לנכון לציין כי אף אחד מן הצדדים אינו משוחרר מן האחריות למצב שנוצר.

ז. הכרעת הדין למעשה

א. מכוח סעיף 25 וסעיף 79 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות תשכ"ב-1962, בית הדין קובע כי מקום הלימודים של הבת לשנת תש"פ הוא בבית הספר החדש, המתפלג מבית הספר [ב"ס], ביחד עם ילדי [ב']. על מחלקת החינוך של המועצה האזורית [...] לרשום את [הבת] ת.ז. [...] בבית הספר החדש. הצדדים יודיעו למחלקת החינוך על פסק דין זה לא יאוחר מיום 18.8.2019.

האב יבהיר למחלקת החינוך כי בהודעה זו הוא מושך את בקשתו להשאיר את [הבת] בבית הדין [ב"ס].

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב. בית הדין מחייב את שני ההורים לפנות בדחיפות להדרכה הורית ולתיאום הורי. שני הצדדים יפנו לעו"ס לסדרי דין לצורך זה. כל אחד מן הצדדים יעדכן את בית הדין לא יאוחר מיום 16.9.2019, מהי מסגרת ההדרכה ההורית שבה הוא נוטל חלק, ומיהו המתאם ההורי שעמו נמצאים שני ההורים בקשר.

בית הדין מתרה בצדדים כי אי ביצוע הוראת סעיף זה, עלול לגרור חיוב בהוצאות משפט ובקנסות, ואף להשפיע על המשך המשמורת בעתיד.

ג. הצעתה של האם לסיוע בהסעות, אינה משפיעה על שנה"ל תש"פ, מכיוון שכאמור לעיל, לעת עתה הפיצול הוא מנהלי ולא גיאוגרפי. בית הדין מביע את תקוותו כי עד לכניסה למבנה החדש ב[ד'], ימצאו הצדדים את הדרך לקיום תקשורת הורית ראויה ומכבדת, ולא יזדקקו להחלטה שיפוטית בעניין זה. במקרה הצורך יוכל כל צד לפנות לבית הדין בעניין זה בעתיד.

ד. בית הדין חוזר וקורא לצדדים לעצור ממהלכם, ולשאול את עצמם באשר להמשך צעדיהם המשפטיים, אם אמנם צעדים אלו מועילים לילדיהם. בית הדין כבר הביע בעבר את עמדתו בעניינה של המשפחה שבפנינו, שבמאבקים היומיומיים בין ההורים, גם כאשר הכרעת בית הדין היא לטובת צד אחד, ייתכן שהנזק שנגרם לילדים ולצדדים מעצם ההליך והמתח שסביבו, מסבים יותר נזק מתועלת אפילו לצד שניצח בקרב המקומי, ועל אחת כמה וכמה לילדים עצמם. במצב כזה טוב יעשה ההורה שיוותר בשאלות הקטנות, וישקיע ביצירת אווירה טובה ושלווה לטווח הארוך.

ניתן לפרסם פסק דין זה לאחר השמטת פרטים מזהים של הצדדים וילדיהם, ובכלל זה שמות היישובים והמועצה האזורית.

ניתן ביום י"ג באב תשע"ט (14.08.2019).

הרב דניאל גודיס

הרב שלמה צרור

הרב מאיר כהנא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה